

Το Μ.Π.Σ. Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας από την ίδρυσή του έως σήμερα: εμπειρίες και προτάσεις για το μέλλον

Δάφνη Βηδενμάιερ, Αγγελική Τσόκογλου & Μάριος Χρύσου

Der vorliegende Beitrag setzt sich zum Ziel, den Hintergrund zu schildern, der zur Gründung und Gestaltung des Aufbaustudiengangs „Deutsch als Fremdsprache“ führte, und Verbesserungsvorschläge zu formulieren, die die neueren Entwicklungen in der Fremdsprachendidaktik berücksichtigen. Im ersten Abschnitt wird auf den Aufbau des Aufbaustudiengangs seit seiner Gründung sowie auf die Überlegungen eingegangen, die zur Entstehung der Studieneinheiten führten. Im zweiten Abschnitt steht die Präsentation relevanter Daten zur Entwicklung des Aufbaustudiengangs seit seiner Gründung im Vordergrund. Im letzten Abschnitt werden Daten herangezogen, die die Nachfrage für den Aufbaustudiengang betreffen, und es werden weitere Möglichkeiten zur Qualifizierung von Fremdsprachenlehrern dokumentiert. Ausgehend von der bisherigen Lehrerfahrung werden außerdem Vorschläge für die Verbesserung und die Umstrukturierung des Studienmaterials erarbeitet. Schließlich werden in Anlehnung an die Bedürfnisse des Lehrens und Lernens von Fremdsprachen und an die Evaluation von Fremdsprachenkenntnissen sowie an die neueren Entwicklungen in der Fremdsprachendidaktik Vorschläge formuliert, die sich auf die Umstrukturierung des Studienangebots durch die Komprimierung von Studieninhalten bzw. durch die Entstehung neuer Studieneinheiten beziehen. Dies geschieht besonders vor dem Hintergrund des Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmens für Sprachen und der Institutionalisierung des Lernens von Deutsch als Fremdsprache bereits in der Grundschule sowie des zunehmenden Eingangs neuer Technologien ins Klassenzimmer.

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο έχει στόχο να καταγράψει το σκεπτικό και τους λόγους που οδήγησαν στην ίδρυση και τη διαμόρφωση-διάρθρωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (Μ.Π.Σ.) Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας, να αναδείξει την αναγκαιότητα ύπαρξης του Προγράμματος, το οποίο είναι το μοναδικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα με το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο στην Ελλάδα, και να προτείνει βελτιωτικές προτάσεις για τη λειτουργία του, σύμφωνα με τα νέα επιστημονικά δεδομένα στον χώρο της Διδακτικής ξένων γλωσσών. Το άρθρο αποτελείται από τρία βασικά μέρη: Το πρώτο μέρος αναφέρεται στην ίδρυση του Μ.Π.Σ. και τη διάρθρωσή του, από το

1999 έως σήμερα (2009), αφενός σύμφωνα με τις προδιαγραφές που τέθηκαν από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) για όλα τα Μ.Π.Σ. των ξένων γλωσσών και αφετέρου με βάση τις ειδικές ανάγκες του Προγράμματος. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται στοιχεία που σχετίζονται με τη λειτουργία και τη δράση του, με αναφορά στους διδάσκοντες και τους φοιτητές, καθώς και στη δομή και τη μορφή του Προγράμματος. Τέλος, στο τρίτο μέρος κατατίθενται συμπερασματικά προτάσεις για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του Προγράμματος.

Η ίδρυση του ΜΠΣ και η διάρθρωση του προγράμματος (1999-2009)

Το Μ.Π.Σ. Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας απαρτίζεται από έξι Θεματικές Ενότητες (Θ.Ε.). Δύο από αυτές αποτελούν υποχρεωτικές Θ.Ε., ενώ από τις υπόλοιπες τέσσερις οι φοιτήτριες και φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν υποχρεωτικά δύο επιπλέον Θ.Ε. Οι σπουδές ολοκληρώνονται με τη συγγραφή Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.), η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο μίας Θ.Ε. ή συνδυασμού Θ.Ε.

Το Μ.Π.Σ. Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας στοχεύει στη διεύρυνση και εξειδίκευση των γνώσεων στον τομέα της Διδακτικής ξένων γλωσσών που έχουν αποκτήσει οι πτυχιούχοι κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους. Το περιεχόμενο και η δομή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος συμβαδίζει με τις αρχές του επικοινωνιακού μοντέλου της σύγχρονης Διδακτικής ξένων γλωσσών. Σύμφωνα με αυτό, ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στις επικοινωνιακές γλωσσικές δεξιότητες, οι οποίες υποδιαιρούνται στις δεξιότητες που αφορούν στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου και στις δεξιότητες που συμπεριλαμβάνουν την κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου (Storch, 1999: 15; Huneke & Steinig, 1997: 97). Από την κατηγοριοποίηση αυτή προέκυψαν αντίστοιχα οι Θ.Ε. ΓΕΡ 50 και ΓΕΡ 51, οι οποίες λόγω της σημασίας των επικοινωνιακών δεξιοτήτων τυγχάνουν υποχρεωτικής παρακολούθησης:

ΓΕΡ 50: Γλωσσικές δεξιότητες στην προφορική επικοινωνία της Γερμανικής Γλώσσας.

ΓΕΡ 51: Γλωσσικές δεξιότητες στη γραπτή επικοινωνία της Γερμανικής Γλώσσας.

Στόχος των Θεματικών αυτών Ενοτήτων είναι η θεωρητική προσέγγιση των αρχών που διέπουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες καθώς και η εξοικείωση των φοιτητριών και φοιτητών με τις στρατηγικές και τις τεχνικές προαγωγής των δεξιοτήτων αυτών στο μάθημα της ξένης γλώσσας.

Οι Θ.Ε. ΓΕΡ 60, 61, 62 και 63 αποτελούν γνωστικά αντικείμενα υποχρεωτικής επιλογής για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι καλούνται –ανάλογα με τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα– να επιλέξουν δύο από αυτές:

ΓΕΡ 60: Σχεδιασμός μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας.

ΓΕΡ 61: Αξιολόγηση των διδασκομένων στη γνώση και χρήση της Γερμανικής Γλώσσας.

ΓΕΡ 62: Γραμματική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδακτική της.

ΓΕΡ 63: Φωνητική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδακτική της.

Η δημιουργία των Θ.Ε. με αντικείμενο τη Διδακτική της Γραμματικής (ΓΕΡ 62) και της Φωνητικής (ΓΕΡ 63) προκύπτει από τη στενή σχέση ανάμεσα στη Γραμματική και τη Φωνητική ως γλωσσικά μέσα ή γλωσσικές-γλωσσολογικές ικανότητες (*sprachliche Mittel-sprachliche Fähigkeiten-linguistische Kompetenzen*) και τις προαναφερθείσες επικοινωνιακές γλωσσικές δεξιότητες και δραστηριότητες (Europarat, 2001: 113f, 117; Storch, 1999: 74ff; 104ff; Huneke & Steinig, 1997: 123ff, 137ff).

Πιο συγκεκριμένα, η Θ.Ε. «Γραμματική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδακτική της» (ΓΕΡ 62) στηρίζεται στην αρχή της «βελτίωσης» της διδασκαλίας γραμματικών φαινομένων μέσω της

ανάπτυξης μιας «Διδακτικής Γραμματικής» (Helbig, 1981, 1991) με βάση τον συνδυασμό γλωσσολογικών θεωριών (Τσόκογλου, 2005), θεωριών γλωσσικής κατάρτησης και μεθοδολογικών προσεγγίσεων κατά τη διδασκαλία (Tönshoff 1990, 1992, 1995; Raabe, 2001).

Η Θ.Ε. «Φωνητική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδακτική της» (ΓΕΡ 63) εστιάζει στο φωνητικό και φωνολογικό σύστημα της Γερμανικής Γλώσσας, το οποίο συγκρίνεται με το αντίστοιχο της μητρικής, και προτείνει μεθόδους διδασκαλίας της προφοράς (Balassi, 2002; Groß 2002).

Η Θ.Ε. «Οργάνωση και σχεδιασμός μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας» (ΓΕΡ 60) κρίθηκε αναγκαία λόγω της φύσης και της ταυτότητας του εν λόγω Προγράμματος και έχει ως αντικείμενο τον προσδιορισμό ενός ευρύτερου πλαισίου για την αποτελεσματική διαμόρφωση του μαθήματος της ξένης γλώσσας (Ehnert & Möllering, 2001).

Η Θ.Ε. «Αξιολόγηση των διδασκομένων στη γνώση και χρήση της Γερμανικής Γλώσσας» (ΓΕΡ 61) στηρίζεται στις επιστημονικές αρχές της «Θεωρίας του Τεστ» με αντικείμενο εφαρμογής την αξιολόγηση της γνώσης και χρήσης της ξένης γλώσσας και αποτελεί συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα σε όλες τις προαναφερθείσες Θ.Ε. (Grotjahn 2001; Ratz 2001). Πραγματεύεται τα κυριότερα επικοινωνιακά μοντέλα εξέτασης ικανοτήτων και δεξιοτήτων και μέσω του διδακτικού υλικού (Grotjahn, 2001; Ratz, 2001; Tschirner, 2001) προτείνει και δοκιμάζει εφαρμογές σε καθεμία από τις βασικές επικοινωνιακές δεξιότητες.

Στο σύνολο των Θ.Ε. δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον συνδυασμό θεωρίας και πρακτικής εφαρμογής. Αυτό αποτυπώνεται στο διδακτικό υλικό τόσο με τη χρήση παραδειγμάτων και ασκήσεων όσο και με τη διατύπωση ερωτημάτων-ερεθισμάτων για τη συγγραφή γραπτών εργασιών, οι οποίες απαιτούν την αναστοχαστική επεξεργασία των θεωρητικών αρχών και την αυτόνομη εφαρμογή τους στην οργάνωση του μαθήματος, την κριτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Η διαδικασία της πρακτικής εφαρμογής διευκολύνεται από το γεγονός ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές στην πλειοψηφία τους ασκούν διδακτικό έργο στη δημόσια ή ιδιωτική εκπαίδευση.

Στοιχεία λειτουργίας και δράσης του Προγράμματος

Το Μ.Π.Σ. Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας καλύπτει ένα μεγάλο κενό στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το γνωστικό αντικείμενο της Διδακτικής της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας διδάσκεται αποκλειστικά στα δύο Τμήματα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, του Ε.Κ.Π.Α. και του Α.Π.Θ., όπου εντάσσεται στα Προγράμματα Σπουδών τους σε προπτυχιακό επίπεδο μεταξύ άλλων κύριων Κλάδων (Γλωσσολογία, Λογοτεχνία, Πολιτισμός, Μετάφραση), και εν μέρει στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών του Α.Π.Θ.. Με αυτό το δεδομένο το Μ.Π.Σ. του Ε.Α.Π., αποτελεί το μοναδικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, που στοχεύει τόσο στην περαιτέρω θεωρητική-επιστημονική κατάρτιση όσο και στην εκπαίδευση των Καθηγητών.

Το Διδακτικό Υλικό έχει συνταχθεί από ειδικούς επιστήμονες της Ελλάδας και του εξωτερικού, των οποίων τα γνωστικά αντικείμενα είναι συναφή με τις Θ.Ε. Έχει συγγραφεί ειδικά για το εν λόγω Πρόγραμμα και είναι προσαρμοσμένο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Από την πλευρά των διδασκόντων, το Πρόγραμμα έχει στελεχωθεί από την ίδρυσή του έως σήμερα συνολικά από 23 συναδέλφους-μέλη Σ.Ε.Π. (και συντονιστές), οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι διδάσκοντες (όλων των βαθμίδων ή ειδικοί επιστήμονες ή λέκτορες Π.Δ. 407) σε Ελληνικά Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι., ενώ όλοι είναι κάτοχοι διδακτορικών διπλωμάτων, γεγονός που εξασφαλίζει την ποιότητα του Προγράμματος.

Από την άποψη των φοιτητών του Προγράμματος, σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε το Ε.Α.Π. στη διάθεσή μας, προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα, τα οποία είναι χαρακτηριστικά για την επιτυχία του Προγράμματος. Από αυτά επιλέγουμε να αναφερθούμε στα εξής:

- α) Στα δέκα χρόνια λειτουργίας του (2000-2009) έχουν υποβάλει αίτηση 2.143 υποψήφιοι. Ο μέσος όρος ανέρχεται σε 214 φοιτητές ανά έτος, χωρίς σημαντικές αυξομειώσεις, με εξαίρεση τα έτη 2002 και 2003 με λιγότερους από 200 υποψήφιους. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει τη σταθερή ζήτηση του Προγράμματος.
- β) Συνολικά εισήχθησαν 840 φοιτητές, με σταδιακή μείωση των εισακτέων (από τους 120 τα τρία πρώτα έτη στους 70 κατά τα τελευταία τέσσερα έτη). Έχει εισαχθεί δηλαδή περίπου το 25% των αιτούντων.
- γ) Από τους εισαχθέντες έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους 335 φοιτητές (έχουν συγγράψει Μ.Δ.Ε.).
- δ) Από τους εισαχθέντες έχουν διακόψει 149 φοιτητές (περίπου το 18%)¹.
- ε) Από τις επιλεγόμενες Θ.Ε. έχουν επιλεγεί οι εξής σύμφωνα με τη ζήτησή τους:

- ΓΕΡ 60: Σχεδιασμός μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας (403)
- ΓΕΡ 62: Η Γραμματική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδασκαλία της (331)
- ΓΕΡ 61: Αξιολόγηση των διδασκομένων στη γνώση και χρήση της Γερμανικής Γλώσσας (171)
- ΓΕΡ 63: Φωνητική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδασκαλία της προφοράς (72)

στ) Ενδιαφέρον παρουσιάζει η επιλογή του θέματος κατά τη συγγραφή διπλωματικών εργασιών. Από τους τίτλους των εργασιών διακρίνεται αδρομερώς –με ορισμένες ίσως αποκλίσεις αλλά κυρίως με γενικεύσεις και ομαδοποιήσεις εξαιτίας της σύνδεσης του θέματος της διπλωματικής εργασίας με μια Θ.Ε.– η εξής κατανομή²:

- ΓΕΡ 62: Η Γραμματική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδασκαλία της (88)
- ΓΕΡ 60: Σχεδιασμός μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας (83)
- ΓΕΡ 61: Αξιολόγηση των διδασκομένων στη γνώση και χρήση της Γερμανικής Γλώσσας (48)
- ΓΕΡ 51: Γλωσσικές δεξιότητες στη γραπτή επικοινωνία της Γερμανικής Γλώσσας (41)
- ΓΕΡ 63: Φωνητική της Γερμανικής Γλώσσας και η διδασκαλία της προφοράς (35)
- ΓΕΡ 50: Γλωσσικές δεξιότητες στην προφορική επικοινωνία της Γερμανικής Γλώσσας (23)

Μια πιο προσεκτική ανάγνωση των τίτλων των Μ.Δ.Ε. φανερώνει τα εξής αξιοσημείωτα στοιχεία:

- α) 31 διπλωματικές εργασίες, που έχουν ταξινομηθεί στη ΓΕΡ 60, αφορούν στην εισαγωγή και εφαρμογή νέων μέσων και τεχνολογιών στο μάθημα της ξένης γλώσσας.
- β) 19 εργασίες ασχολούνται με την ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης³.

¹ Σε έρευνα που έχει γίνει από το ΕΑΠ σε διάφορες Θ.Ε., οι φοιτητές προβάλλουν κυρίως οικονομικούς και οικογενειακούς λόγους ως αιτίες για τη διακοπή των σπουδών τους. Βεβαίως, όπως έχει διαπιστωθεί από τους συναδέλφους του Προγράμματος, ορισμένοι φοιτητές δεν πληρούν τα απαραίτητα προσόντα – μεταξύ άλλων και εξαιτίας της γλωσσικής ανεπάρκειας στη Γερμανική Γλώσσα – γεγονός που οφείλεται και στον τυχαίο τρόπο εισαγωγής τους (κλήρωση).

² Ορισμένες εργασίες (17 από 335) εξαιτίας της θεματολογίας τους δεν έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο μιας Θ.Ε. π.χ. Γερμανική ως Ξένη Γλώσσα για ειδικούς σκοπούς κ.ά.). Επίσης, πολλές έχουν ενταχθεί στη Θ.Ε. ΓΕΡ 60 εξαιτίας του διευρυμένου αντικειμένου τους.

³ Έχουν εξαιρεθεί εδώ οι στρατηγικές κατανόησης γραπτών και προφορικών κειμένων των Θ.Ε. ΓΕΡ 50 και κυρίως ΓΕΡ 51.

- γ) 10 εργασίες επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας στην Α'-βάθμια εκπαίδευση.

Προτάσεις για τη βελτιωτική αναδιάρθρωση του Προγράμματος

Σύμφωνα με όσα παρουσιάστηκαν παραπάνω, είναι σαφείς τόσο η αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας όσο και η επιτυχία του Μ.Π.Σ. Ειδικεύσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας. Επιπροσθέτως, πρέπει να λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Προγράμματος επιτυγχάνουν στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ, αλλά κυρίως ότι το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα του Προγράμματος αποτελεί σημαντικό και έγκυρο εφόδιο τόσο για την περαιτέρω έρευνήτική δραστηριότητα των μεταπτυχιακών φοιτητών όσο και για την εύρεση εργασίας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι ένας αξιόλογος αριθμός αποφοίτων του Προγράμματος είναι υποψήφιοι διδάκτορες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και αρκετοί διακρίνονται για τη δραστηριότητά τους σε επιστημονικά συνέδρια.

Πέρα όμως από την επιτυχία και τη σταθερή ζήτηση του Μ.Π.Σ. καθώς και τις εμπειρίες που αποκτήσαμε οι ίδιοι ως μέλη Σ.Ε.Π. και συντονιστές, θα θέλαμε να προχωρήσουμε σε μία σειρά βελτιωτικών προτάσεων, οι οποίες θεωρούμε ότι θα εκσυγχρονίσουν και θα καταστήσουν πιο ευέλικτο και αποτελεσματικό το Πρόγραμμα.

Σε θεωρητικό κατ' αρχήν επίπεδο και χωρίς να παρεκκλίνουμε από την επιχειρηματολογία ίδρυσης του Προγράμματος, που στηρίχθηκε στο επικοινωνιακό μοντέλο διδακτικής των γλωσσών ως βάση σχεδιασμού, προτείνουμε τη βελτίωση του διδακτικού υλικού με την προσθήκη της παρουσίασης και της ανάλυσης του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για την εκμάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση των γλωσσών (Europarat, 2001).

Για την εφαρμογή αυτής της πρότασης, απαιτείται αφενός η αναδιάρθρωση του Προγράμματος και συγκεκριμένα αναφορικά με τις υποχρεωτικές Θ.Ε. (ΓΕΡ 50 και ΓΕΡ 51) και αφετέρου η αναπροσαρμογή του διδακτικού υλικού. Η εκ νέου επεξεργασία του διδακτικού υλικού υπό το πρίσμα των αρχών του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες, αρμόζει να γίνει στο πλαίσιο των υποχρεωτικών Θ.Ε., όπως υπαγορεύουν τα νέα επιστημονικά δεδομένα. Προτείνεται, συνεπώς, η βελτιωμένη συγγραφή του διδακτικού υλικού για τις γλωσσικές δεξιότητες τόσο στην προφορική όσο και στη γραπτή επικοινωνία. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να καλυφθεί ολόκληρο το θεωρητικό πλαίσιο της Διδακτικής ξένων γλωσσών, σύμφωνα με την επικοινωνιακά και πραγματολογικά προσανατολισμένη μέθοδο διδασκαλίας και τη διαπολιτισμική προσέγγιση (Steinig & Huneke, 1997; Storch, 1999; Βηδενμάιερ, 2004). Το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι ένα σύγχρονο και σύνθετο, αλλά ανάλογο των αναγκών και των δυνατοτήτων διδακτικό υλικό, το οποίο συνιστά μία υποχρεωτική Θ.Ε.

Η δημιουργία της ανωτέρω σύνθετης υποχρεωτικής Θ.Ε. δίνει τη δυνατότητα συνολικής αναδιάρθρωσης του Προγράμματος, ώστε τη δεύτερη υποχρεωτική Θ.Ε. να αποτελεί ο «Σχεδιασμός και οργάνωση μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων». Η υποχρεωτική παρακολούθηση της εν λόγω Θ.Ε. από όλους τους φοιτητές του Προγράμματος κρίνεται από μέρους μας απαραίτητη, λόγω της συγκεκριμένης ειδίκευσής τους. Στην άποψη μας, εξάλλου, φαίνεται να συνηγορούν και οι ίδιοι οι φοιτητές, οι οποίοι, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατέθηκαν, τη συγκεκριμένη Θ.Ε. έχουν επιλέξει περίπου οι μισοί (403 στους 840).

Στη Θ.Ε. «Σχεδιασμός μαθημάτων και αναλυτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας», όπως υπογραμμίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες και όπως προκύπτει από σύγχρονες προσεγγίσεις (π.χ. Εποικοδομιτισμός μεταξύ άλλων), προτείνουμε να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στο θέμα της ανάπτυξης των στρατηγικών μάθησης που οδηγούν στην

αυτονομία της μάθησης. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται και η θεματική επιλογή των φοιτητών (19 εργασίες, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία).

Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο και στο πλαίσιο αυτής της λογικής, βελτιωτικές προτάσεις μπορούν να κατατεθούν, μετά από την εμπειρία που έχει αποκτηθεί στα δέκα χρόνια λειτουργίας του Προγράμματος, για όλες τις επιμέρους Θ.Ε. Χαρακτηριστικά εδώ θα αναφέρουμε ένα επιπλέον παράδειγμα για τη Θ.Ε. «Αξιολόγηση των διδασκομένων στη γνώση και χρήση της Γερμανικής Γλώσσας». Ο πρώτος τόμος της Θεματικής αυτής Ενότητας (Grotjahn, 2001), ο οποίος αποτελεί πρωτότυπο και μοναδικό επιστημονικό έργο στη συγκεκριμένη θεματική περιοχή, είναι ένα πλούσιο και ολοκληρωμένο ευρετήριο επιστημονικών όρων. Ο τόμος αυτός θα μπορούσε να αποτελεί υποχρεωτικό βοηθητικό υλικό, ώστε να δοθεί η δυνατότητα να διαιρεθεί και να αναλυθεί ο τέταρτος τόμος της ίδιας Θ.Ε. (Ratz, 2001), ο οποίος χρήζει ανάλυσης και λόγω του σύνθετου για τις ειδικότητές μας αντικείμενου, που πραγματεύεται τις στατιστικές και διαγνωστικές μετρήσεις στο πλαίσιο της Θεωρίας του Τεστ.

Από τις προαναφερθείσες προτάσεις, προκύπτει ότι παραμένουν δύο οι υποχρεωτικές Θ.Ε, καθώς αφενός συμπτύσσονται και εκσυγχρονίζονται οι σημερινές υποχρεωτικές Θ.Ε., αφετέρου αναβαθμίζεται σε υποχρεωτική μία βασική Θ.Ε. επιλογής. Κατ' αυτόν τον τρόπο δίδεται η δυνατότητα δημιουργίας και εισαγωγής τουλάχιστον μίας επιπλέον Θ.Ε. επιλογής. Η πρόταση αυτή συμβαδίζει με τον αρχικό σχεδιασμό του Μ.Π.Σ. από την ίδρυση του, ο οποίος περιελάμβανε τη δημιουργία τριών επιπλέον Θ.Ε., με θέματα «Νέες τεχνολογίες στο Μάθημα της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας», «Διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας στην Α'-βάθμια εκπαίδευση» και «Γερμανική Γλώσσα για ειδικούς σκοπούς».

Η εισαγωγή νέων μέσων/τεχνολογιών στο μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας, ως ειδικό θέμα επιστημονικής ενασχόλησης στο εν λόγω Μ.Π.Σ., υποστηρίζεται, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παρατέθηκαν, από μεγάλη μερίδα των φοιτητών, καθώς έχουν ήδη συγγραφεί 31 Μ.Δ.Ε. με το συγκεκριμένο θέμα, το οποίο επιλέγεται ως αντικείμενο θεωρητικής διερεύνησης και πρακτικής εφαρμογής, παρόλο που δεν διδάσκεται στο πλαίσιο μιας Θ.Ε.

Συνεπώς, μια περαιτέρω βελτιωτική πρόταση αποτελεί η δημιουργία νέας Θ.Ε. επιλογής και του αντίστοιχου συνοδευτικού διδακτικού υλικού, το οποίο θα εστιάζει στη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στα πλαίσια νέο-επικοινωνιακών θεωρητικών μοντέλων. Η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών ανήκει ολοένα και περισσότερο στην καθημερινότητα του μαθήματος της ξένης γλώσσας. Βασικό στόχο αυτής της Θ.Ε. μπορεί να αποτελεί η περιγραφή διδακτικών σεναρίων, όπως τα συνθετικά σχέδια εργασίας (*Projektarbeit*), τα οποία είναι σε θέση να υλοποιήσουν τις σύγχρονες αρχές της Διδακτικής και να ενσωματώσουν τις ψηφιακές τεχνολογίες στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πειστική θεμελίωση με βάση θεωρητικές αρχές (Rösler, 2007: 51-58, Chrissou, 2005: 17-25; Rüschoff & Wolff, 1999: 151-160, 216-228), αλλά και η πλαisiώση από εφαρμογές, οι οποίες θα στοχεύουν τόσο στην ανάπτυξη επιμέρους δεξιοτήτων και ικανοτήτων όσο και στην ολιστική προσέγγιση της ξένης γλώσσας σε αυθεντικά περιβάλλοντα (συνεργατικής) μάθησης.

Τέλος, μία επιπλέον πρότασή μας είναι η δημιουργία Θ.Ε. επιλογής και του αντίστοιχου συνοδευτικού διδακτικού υλικού με θέμα «Η Γερμανική Γλώσσα για ειδικούς σκοπούς», στην οποία θα μπορούσαν να ενταχθούν τόσο η διδασκαλία σε ενήλικες όσο και η διδασκαλία σε μικρές ηλικίες. Η διδασκαλία σε ενήλικες αφορά ιδιαίτερα τον χώρο μας και ενδιαφέρει τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι καλούνται στην επαγγελματική τους ζωή να διδάξουν σε ομάδες ενηλίκων με στόχο ειδική γλώσσα, όπως π.χ. στον χώρο των τουριστικών επαγγελμάτων ή σε επιστημονικούς τομείς που συνδέονται ιδιαίτερα με τη Γερμανική Γλώσσα (π.χ. Νομική ή Ιατρική κτλ.). Η διδασκαλία σε μικρές ηλικίες είναι για τον δικό μας κλάδο ένας πολύ νέος τομέας, ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, όπως αποτυπώνεται και στα στοιχεία που προαναφέρθηκαν, επειδή

πολύ πρόσφατα εισήχθη η διδασκαλία της Γερμανικής Γλώσσας στην Α'-βάθμια εκπαίδευση, χωρίς όμως να υπάρχει προσφερόμενη προπτυχιακή ή μεταπτυχιακή ειδίκευση καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας. Το θεωρητικό πλαίσιο της συγκεκριμένης Θ.Ε. θα συνδυάζει αρχές της Διδακτικής και της Γλωσσολογίας, εφόσον πρόκειται για διδασκαλία γλώσσας τόσο με γνώμονα τις ειδικές ομάδες όσο και υπό το πρίσμα της πραγμάτευσης γλωσσικών ποικιλιών.

Επίλογος

Συμπερασματικά αναφέρουμε, συνεπικουρούμενοι και από τα στοιχεία που παρατέθηκαν, ότι η απόφαση ίδρυσης και το σκεπτικό, σύμφωνα με το οποίο αναπτύχθηκε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας όχι μόνον υπήρξαν ορθά, αλλά αποδείχθηκε και στην πράξη ότι το Πρόγραμμα συνεχίζει να καλύπτει τις ανάγκες του χώρου της Διδακτικής της Γερμανικής Γλώσσας, γεγονός που αποδεικνύεται από την αμείωτη ζήτηση. Η επιτυχία του Προγράμματος είναι άλλωστε εμφανής και από τις διακρίσεις των αποφοίτων στον επιστημονικό, τον ερευνητικό και τον επαγγελματικό χώρο. Η αδιάλειπτη λειτουργία του Μ.Π.Σ. και η δεκαετής εμπειρία μάς έδωσαν τη δυνατότητα να καταθέσουμε σήμερα μια σειρά προτάσεων βελτιωτικής αναδιάρθρωσης του Προγράμματος και ελπίζουμε στη μελλοντική πραγματοποίησή τους.

Authors' e-mail: Δ. Βηδενμάιερ: wideni@otenet.gr, Α. Τσόκογλου: angtsok@gs.uoa.gr, Μ. Χρύσου: mchrissou@gs.uoa.gr.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Balassi, E. (2002). *Phonetik / Phonologie und Ausspracheschulung*, Bd. A & B, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βηδενμάιερ, Δ. (2004). *Ανάπτυξη ικανοτήτων με στόχο τη γλωσσική επικοινωνία. Οι ικανότητες των χρηστών γλώσσας/μαθητευόμενων σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο γλωσσικής Αναφοράς: μάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση*. Στο: Ε. Λεονταρίδη, Ε. Μπαλάση, Κ. Σπανοπούλου (επ. έκδ.), Πρακτικά «Αφιέρωμα στη Γερμανική, Ιταλική και Ισπανική Γλώσσα». Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σύνδεσμος Φιλίας Εθνών- τμήμα Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, σελ. 39-49.
- Chrissou, M. (2005). *Telekommunikative Projektarbeit im Unterricht „Deutsch als Fremdsprache“*. Eine konstruktivistisch orientierte Studie. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.
- Ehnert, R. & Möllering, M. (2001). *Unterrichtsplanung, -gestaltung und -evaluation*. Bd. B & D. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Europarat (2001). *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Berlin u.a.: Langenscheidt.
- Groß, U. *Phonetik / Phonologie und Ausspracheschulung*, Bd. C & D. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Grotjahn, R. (2001). *Leistungsmessung und Leistungsbeurteilung*, Bd. A. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Helbig, G. (1981). *Sprachwissenschaft-Konfrontation-Fremdsprachenunterricht*. Leipzig: Verlag Enzyklopädie.
- Raabe, H. (2001). *Grammatik und ihre Vermittlung im Fremdsprachenunterricht*. Bd. B, C & D. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Raatz, U. (2001). *Leistungsmessung und Leistungsbeurteilung*. Bd. D. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Rösler, D. (2007). *E-Learning. Fremdsprachen – eine kritische Einführung*, 2. Aufl. Tübingen: Stauffenburg (Einführungen, 18).

- Rüschhoff, B. & Wolff, D. (1999). *Fremdsprachenlernen in der Wissensgesellschaft. Zum Einsatz der neuen Technologien in Schule und Unterricht*. Ismaning: Hueber.
- Steinig, W. & Huneke, H.-W. (1997). *Sprachdidaktik. Eine Einführung*. Berlin: Erich Schmidt-Verlag.
- Storch, G. (1999). *Deutsch als Fremdsprache – Eine Didaktik. Theoretische Grundlage und praktische Unterrichtsgestaltung*. München: Fink.
- Tönshoff, W. (1990). *Bewusstmachung - Zeitverschwendung oder Lernhilfe*. Bochum: Brockmeyer.
- Tönshoff, W. (1992). *Funktion und Formen kognitiver Verfahren im Fremdsprachenunterricht*. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.
- Tönshoff, W. (1995). *Entscheidungsfelder der sprachbezogenen Kognitivierung*. In C. Gnutzmann & F. Königs (Eds.), *Perspektiven des Grammatikunterrichts*. Tübingen: Narr, pp. 225-246.
- Tschirner, E. (2001). *Leistungsmessung und Leistungsbeurteilung*, Bd. B. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Τσόκογλου, Α. (2005). *Γραμματικά μοντέλα στη διδασκαλία της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας*. In E. Leontaridi & K. Spanopoulou (Eds.), *Language in a Changing World*. Proceedings of the 1st International Conference. Athens, 9-11 December. Athens: National and Kapodistrian University of Athens, Language Center, pp. 531-537.